

Sjukhusfysikern

Nr 3 Juni 1999

Årgång 22
ISSN 0281-7659
Upplaga: 260

Redaktör: Hans-Jerker Lundberg
Ansvarig utgivare: Lars Gunnar Månsson

Information från SSFF
Svenska Sjukhusfysikerförbundet
Sektion inom Sveriges Naturvetareförbund
Box 760
131 24 Nacka
Tel: 08/466 24 80
<http://www.naturvetareforbundet.se>

SOMMAREN ÄR HÄR!

Innehåll:

Sida

Adresser till styrelseledamöterna och kontaktpersonlista	2
Ordföranden har ordet	3
Workshop om ackreditering	4
Dokument angående ackreditering	4
SSI-författningar på nätet	4
Vår titel – Vår identitet	5
Vår titel II och III	6
Årsavgift	6
Bolagisering och privatisering av sjukhus i Stockholm	7
Sjukhusfysik landet runt: Växjö	8 – 9
Inlägg: Angående övergångsregler för legitimation som sjukhusfysiker	10
JO-anmälan: Socialstyrelsens övergångsregler för legitimation som sjukhusfysiker	11 -13
Röntgendagarna i Skåne, Malmö 30/8 – 3/9	14
Kurs: Medical Images: Technical and Clinical Aspects, Södertörns sommaruniversitet 23-26/8	15
Tävlingen	15

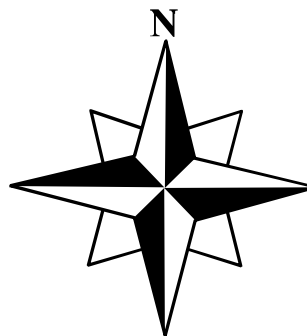
Styrelsen för Svenska Sjukhusfysikerförbundet 1999

Ordförande:	Lars Gunnar Månsson	Medicinsk fysik och teknik MFT/Diagnostik Sahlgrenska Universitetssjukhuset 413 45 Göteborg	Tel: 031/342 40 25 Fax: 031/82 24 93 E-post: larsgm@radfys.gu.se
Vice ordförande:	Inger-Lena Lamm	Radiofysik Universitetssjukhuset 221 85 Lund	Tel: 046/17 31 34 Fax: 046/13 61 56 E-post: inger-lena.lamm@skane.se
Sekreterare:	Birgitta Hansson	Avd för sjukhusfysik Karolinska sjukhuset 171 76 Stockholm	Tel: 08/5177 53 74 Fax: 08/5177 49 39 E-post: ingrid@nucmed.ks.se
Kassör:	Sven Richter	Avd för sjukhusfysik Huddinge sjukhus 141 86 Huddinge	Tel: 08/585 86282 Fax: 08/774 5763 E-post: sven@asf.hs.sll.se
Redaktör:	Hans-Jerker Lundberg	Avd för sjukhusfysik Danderyds sjukhus 182 88 Danderyd	Tel: 08/655 5724 Fax: 08/753 2412 E-post: HJ.Lundberg@sjf.ds.sll.se
Övrig ledamot:	Hans-Erik Källman	Röntgenkliniken Falun lasarett 791 82 Falun	Tel: 023/49 26 56 Fax: 023/49 07 79 E-post: hans-erik.kallman@ltdalarna.se

SVENSKA SJUKHUSFYSIKERFÖRBUNDET

KONTAKTPERSONER 1999-05-12

Boden	Magnus Olsson
Borås	Gudrun Bankvall
Danderyd	Hans-Jerker Lundberg
Eskilstuna	Johan Olsrud
Falun	Hans-Erik Källman
Göteborg	Jonny Hansson
Gävle	Anders Dackenberg
Halmstad	Ragnar J. Kullenberg
Helsingborg	Michael Ljungberg
Huddinge	Bruno Sorcini
Jönköping	Ebba Helmrot
Kalmar	Jan Ove Christoffersson
Karlskrona	Erik Olov Jurvin
Karlstad	Hans Olov Rosenbrand
Karolinska sjukhuset	Ingmar Lax
Kristianstad	Elmer Berggren
Linköping	Peter Larsson
Lund	Tommy Knöös
Malmö	Kerstin Löfvander Thapper
Skövde	Bengt Johansson
Sundsvall	Joakim Staël von Holstein
Södersjukhuset	Monica Lidberg
Trollhättan, NÄL	Eva Wallström
Uddevalla	Sten Carlsson
Umeå	Per-Olof Löfroth
Uppsala	Lars Jangland
Västerås	Dimitrios Kalafatidis
Växjö	Aris Tilikides
Örebro	Leif Karlsson
Östersund	Viktor Kempi
SSI	Wolfram Leitz

Anmäl tillägg och ändringar till den gällande kontaktpersonlistan till **sekreteraren (Birgitta)!**

Ordföranden har ordet

Nu går legitimationsfrågorna in i ett rutinskede så när som på ett specifikt undantag som jag strax återkommer till.

En jämn ström av ansökningar kommer in till Socialstyrelsen (SoS) – ett hundratal hittills. SoS:s referensgrupp bestående av Sören Mattsson, Bo-Anders Jönsson och jag själv har mötts två gånger för att tillsammans med SoS:s handläggare diskutera fall som SoS inte anser självklara. Vi kommer att träffas två gånger till innan jul. Det handlar oftast om att hjälpa till i bedömningen av oklara merithandlingar, ”nästan färdiga examina”, etc. Dessutom får vi bedöma intyg om praktiskt sjukhusfysikarbete för forskarstuderande. Det är viktigt att påpeka att referensgruppen endast är rådgivande; alla beslut fattas av SoS.

Undantaget från rutinerna jag nämnde i inledningen är en JO-anmälan av SoS för de övergångsbestämmelser för alla med den hittillsvarande radiofysikutbildningen som återfinns i Förordningen om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område (SFS 1998: 1513; se föregående Sjukhusfysikern). Anmälaren anser att de som nu går ut radiofysikutbildningen inte kan avkrävas sjukhusfysikerpraktik för att få legitimation och har synpunkter på SoS:s tillämpningsregler av SFS 1998:1513. Anmälan och en kommentar från anmälaren själv finns på annan plats i denna tidning.

Eftersom JO-anmälan innehåller synpunkter på den praktiska tillämpningen och tolkningen av passusen ”tillsammans med yrkesverksamhet som sjukhusfysiker” för att få legitimation med den ”gamla” utbildningen, och eftersom denna tillämpning tillkommit efter diskussioner i referensgruppen, är ju därmed egentligen i någon mån såväl Sjukhusfysikerförbundet, Svensk förening för radiofysik och ämneskonferensen indirekt anmälda. Jag vill inte här i detalj diskutera de olika anmälningsspunkterna. Från förbundets sida har vi dock i alla sammanhang påpekat hur viktig praktisk tjänstgöring under en erfaren sjukhusfysikers ledning är för att kunna fungera i kliniskt arbete. Att legitimera sjukhusfysiker utan att dessa har någon som helst klinisk praktik har vi därför svårt att acceptera.

Vi har samtidigt arbetat för att hitta smidiga vägar för att ge de grupper av studenter som nu hamnar i kläm en rimlig och enkel väg till den nödvändiga praktiken och därmed till legitimationen. En sådan väg är att genom intyg från ämnesföreträdare och sjukhusfysiker om kliniskt inriktat forskningsarbete möjliggöra för forskarstuderande att bli legitimerade. En annan väg är att göra det enkelt för studerande att få medverka i sjukhusfysikarbete. Dessa och flera alternativ har anvisats i förra numret av Sjukhusfysikern.

Efter den 1 juli kan ingen anställas som sjukhusfysiker utan att vara legitimerad. Om en arbetsgivare ändå vill anställa en person utan legitimation kan man anställas på s.k. ”annan tjänst” under den tid det tar för personen i fråga att få tillräcklig praktik. Under förutsättning att man arbetar med sjukhusfysikeruppgifter under sjukhusfysikers ledning kan denna tid begränsas till högst sex månader enligt den praxis som nu SoS tillämpar. Därefter är det viktigt att överföring sker till den ursprungligen avsedda sjukhusfysikertjänsten. ”Annan tjänst” finns som alternativ i företeckningen av tillåtna tjänstebeteckningar hos Landstingsförbundet. Vad personen ifråga skall kallas under ”praktiktiden” kan diskuteras. Sven Richter i styrelsen har studerat lagar och föreskrifter noggrant och kommit fram till att han/hon kan kallas ”sjukhusfysiker” (sic!). Lagen om legitimation anger nämligen att skyddad yrkestitel får användas endast av den som har legitimation ”*eller genomgår föreskriven praktisk tjänstgöring*”. Den av SoS angivna 6-månaderspraktiken borde kunna tolkas som denna föreskrivna tjänstgöring. Andra har föreslagit ”AT – sjukhusfysiker” för att få en analogi med läkare under praktisk utbildning. Synpunkter mottages gärna!

Jag vill passa på att önska alla en avslappnande och skön sommar. Om ni ännu inte ansökt om legitimation är sommaren en utmärkt tid att plocka fram de nödvändiga papperen. Jag måste erkänna att jag själv ännu inte sökt men jag lovar att ta mig i kragen under sommaren.

Lars Gunnar Månsson

Workshop om ackreditering

Med undantag för den något förvirrande inledningen av SWEDACs GD var alla föreläsare tydliga och väl förberedda. Deltagarna var aktiva och bidrog till en engagerad debatt.

Den utdelade dokumentationen var/är mycket givande.

Många av oss hade nog lite svårt att urskilja detaljerna. Det är ju ett omfattande arbete att genomgå en ackrediteringsprocess. Det är lätt att träden skymms av för mycket skog.

Jag tror att den allmänna slutsatsen var att börja dokumentera metoder enligt SWEDAC:s mall och att börja strama upp sin organisation i enlighet med SWEDAC:s kvalitetsmanual. Om ackreditering blir aktuell får bli ett senare problem.

Vid grupparbetet hade vi som håller på med nuklearmedicin stor behållning av att få diskutera enskilda problemställningar med de representanter som medverkade från Lund och Jönköping och som klarat av sin ackrediteringsprocess.

Som helhet en intressant och väl genomförd workshop.

Sven Richter

Dokument angående ackreditering

SWEDAC DOC 99:5 ISSN 1400-6138

“Ackreditering av laboratorier inom verksamhetsområdet sjukhusfysik:Vägledning” som deltagarna på ovannämnda workshop erhöll ett exemplar av kan beställas hos:

SWEDAC

Box 878, 501 15 BORÅS

Tel. 033-17 77 00, Fax 033-10 13 92,
info@SWEDAC.se

eller

Box 2231, 103 15 STOCKHOLM

Tel. 08-402 00 70, Fax 08-791 89 29,
info@SWEDAC.se

Dokumentet skall enligt SWEDAC vara åtkomligt från deras web-sida: www.swedac.se inom en snar framtid.

Hälso-och sjukvårdsstandardiseringen HSS
Rapport 22

“Funktionskrav vid informationsspridning med IT-system i hälso- och sjukvården”

Rapporten finns som pdf-fil på HSS's web-sida: www.hss.se under **HSS olika projekt, Hälso- och sjukvårdsinformatik, Rapport Nr 22**

Redaktören

SSI-författningar på nätet

De flesta författningarna (även de senaste) finns att hämta i pdf-format från SSI's websida: www.ssi.se

Redaktören

Vår titel - Vår identitet

I lagen om legitimation (SFS 1998:531) står i 3kap3§ att beteckningen legitimation endast får användas av den som fått legitimation enligt 3kap2§ samma lag. Dessutom står i 3kap5§ att en i 3kap2§ angiven yrkestitel (skyddad yrkestitel) får användas endast av den som har legitimation.

Det innebär att man (från och med 1/1-2000) kan kalla sig sjukhusfysiker bara om man är legitimerad sjukhusfysiker. Däremot får man ju utföra vissa sjukhusfysiker arbetsuppgifter utan att vara legitimerad.

I 3kap.7§ skrivs att ”I yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område får den som saknar behörighet att använda en skyddad yrkestitel inte använda en titel som kan förväxlas med en skyddad yrkestitel”.

Det innebär naturligtvis att man inte kan kalla sig något som kan förväxlas med sjukhusfysiker eller, med största sannolikhet, för något som får andra att associera till sjukhusfysiker.

Sjukhusfysikerförbundet måste i framtiden bevaka att det inte dyker upp individer med tjänster inom hälso- och sjukvården som använder sådana titlar och som inte är sjukhusfysiker.

Idag är det många av oss som i det dagliga arbetet kallas för lite olika saker beroende på verksamhetens art och tradition.

Själv har jag under karriären blivit kallad för olika saker som:

- sjukhusfysiker,
- radiofysiker,
- isotopfysiker,
- strålfysiker,
- eller bara fysiker

och det händer att vi på min avdelning talar om

- MR-fysiker,
- strålskyddsfysiker,
- röntgenfysiker och
- terapifysiker.

Självklart dubiösa titlar är

- lasarettfysiker,
- sjukvårdsfysiker eller
- hälsofysiker.

Internationellt talas det om

- hospital physicist,
- medical physicist eller
- medical radiation physicist (medicinsk strålningsfysiker).

Det finns säkert fler exempel på olämpliga titlar.

Från den 1/7-1999 får man endast anställa legitimerade sjukhusfysiker på sjukhusfysiker-tjänster. enligt SFS 1998:1518.

Ur ovanstående utkristalliserar sig två problem.

-Vad ska de som nu har tjänst som sjukhusfysiker men inte är kvalificerade att få legitimation under året kallas från årskiftet? Finns det några sådana?

-Vad ska de kallas som ännu inte har kvalificerat sig för legitimation och som behöver komma in på arbetsmarknaden? Sådana finns naturligtvis eftersom det ännu inte finns någon sjukhusfysikerexamen.

Sven Richter

Vår titel - II

I lagen om legitimation (SFS 1998:531) står i 3kap5§ att en i 3kap2§ angiven yrkestitel (skyddad yrkestitel) får användas endast av den som har legitimation *eller genomgår föreskriven praktisk tjänstgöring*.

I framtiden krävs enbart sjukhusfysikerexamen för att bli leg. sjukhusfysiker, ingen praktisk tjänstgöring.

Till och med år 2008 (SFS 1998:1513,3kap6§) gäller övergångsbestämmelser för alla utan sjukhusfysikerexamen, och ”Socialstyrelsen får meddela ytterligare föreskrifter om kompetenskrav för sjukhusfysiker”.

För oss som inte har sjukhusfysikerexamen har SoS föreskrivit minst 6 månaders yrkesverksamhet! Innebär inte det att alla som uppfyller de teoretiska kraven (akademisk grundexamen och fullgjord grundutbildning i radiofysik) får kalla sig sjukhusfysiker medan de *genomgår av SoS föreskriven praktisk tjänstgöring om 6 månader*.

Sven Richter

Vår titel-III

EFOMP's policydokument:

**The European Federation of Organisations for
Medical Physics
Policy Statement Nr. 9**

**Radiation Protection of the Patient in Europe:
The Training of the Medical Physics Expert
in Radiation Physics or Radiation Technology**

finns på www.efomp.org under **Policy statements**.

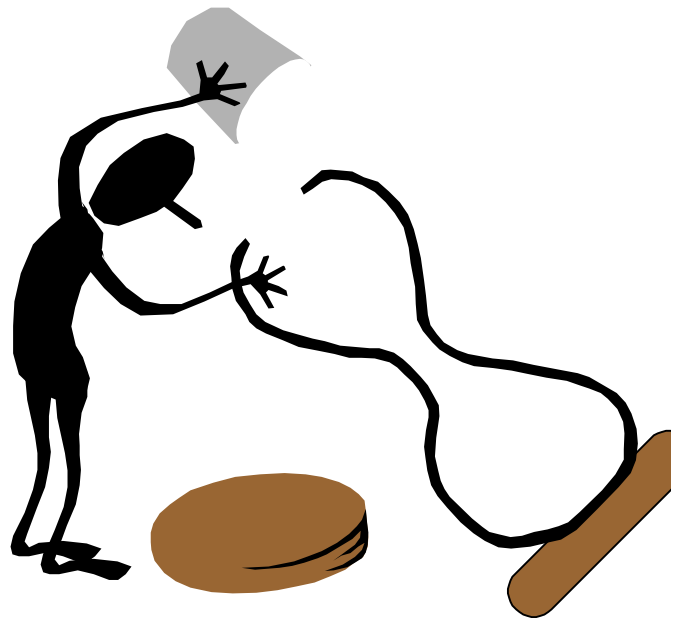
Redaktören

Årsavgift 1999

Nu är det dags att betala årsavgiften (senast 30/6).

Inbetalningskort bifogas tidningen.

Kassören

Bolagisering och privatisering av sjukhus i Stockholm

1994 ombildades S:t Görans sjukhus till landstingsbolag. Detta skedde i samband med nedläggningen av Sabbatsbergs sjukhus. I maj i år såldes S:t Göran till Bure Hälsa och Sjukvård AB.

Den politiska majoriteten i Stockholms läns landsting har för avsikt att fortsätta frigöra Stockholms sjukhus från landstingsstyre:

“På alla sjukhus i länet vill landstinget åstadkomma ett långtgående självstyre och stora möjligheter för personalens engagemang. Med fler aktörer inom sjukvården kan fler idéer prövas. Mångfalden och valfriheten ökar både för patienterna och sjukvårdspersonalen.” Citatet är hämtat från en informationsannons från landstinget efter försäljningen av S:t Göran.

De praktiska detaljerna för möjligheterna till en bolagisering utreds nu lokalt.

Tidsplanen för genomförandet är “snarast” och åtminstone Huddinge sjukhus, S:t Eriks ögonsjukhus, Danderyds sjukhus och Folk tandvården planerar för eventuell bolagsbildning till den 1 januari 2000. Det troligaste är att driftsformen blir landstingsbolag (i alla fall i första skedet).

De borgerliga politikerna i landstingsrådsberedning beslutade den 26 maj att säga ja till bolagisering av ovanstående fyra enheter och detta skall sedan lämnas för godkännande av landstingsfullmäktige i mitten av juni.

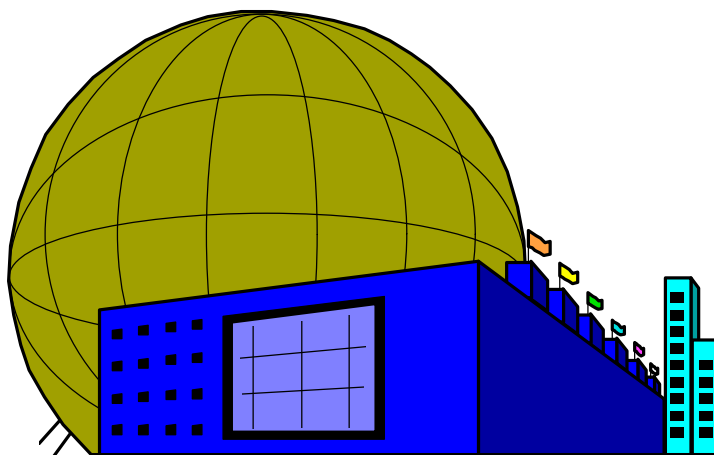
Om bolagisering genomförs kommer bolagen att få egna styrelser och ledas av en verkställande direktör. Detta kommer att innebära att det direkta politiska styret av sjukhusen försvinner och fenomen som omedelbara generella inköpsstopp, frantagande av lönesättningsrätt för verksamhetschefer vid nyanställningar (båda företeelserna har vi sett under den här våren) med mera inte kan bestämmas direkt av

politikerna i landstinget. Ansvar för driften åvilar istället styrelsen för respektive bolag.

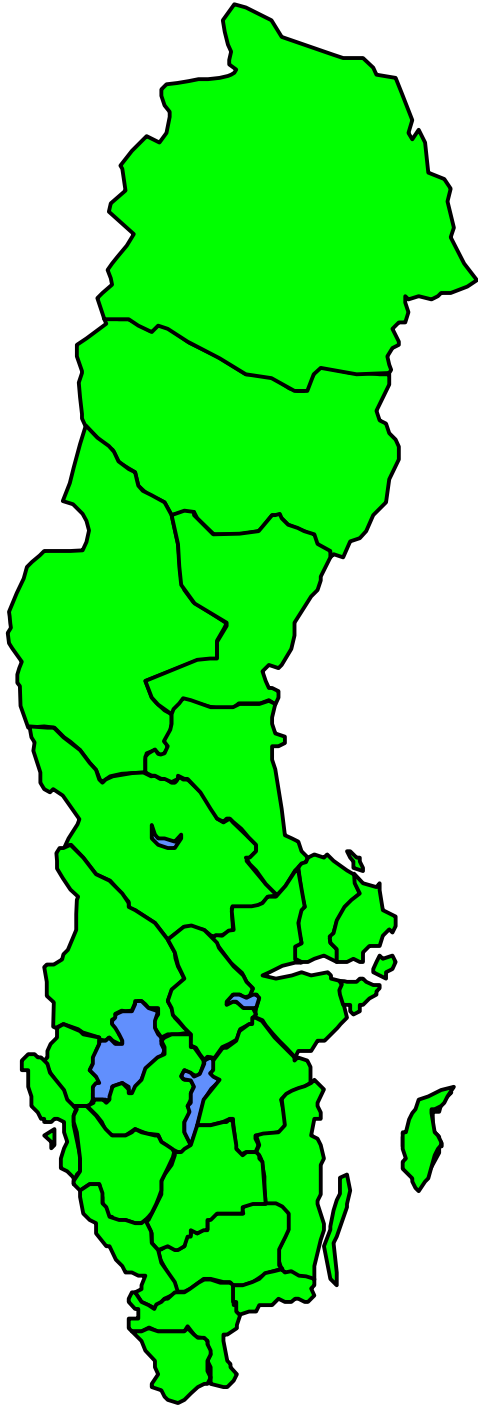
De som nu är anställda på landstingsenheter som blir landstingsbolag skall troligtvis inte behöva söka om sina tjänster, men några definitiva detaljer hur överföringen skall ske finns så vitt jag vet inte ännu. Det är viktigt att bevaka vilka anställningsvillkor som kommer att gälla, t.ex. semester, pensionavtal m.m.

SN kommer också att belysa frågan om bolagisering i något av sina kommande nummer av “Naturvetaren”.

Hans-Jerker Lundberg

Sjukhusfysik – landet runt

MEDICINSK FYSIK OCH TEKNIK, VÄXJÖ

I linje med en omorganisationsplan för effektivisering inom Centrallasarettet i Växjö, CLV, beslutades att sjukhusfysik och Medicinsk Tekniska Avdelningen skall från 1 april 1999 övergå till en gemensam avdelning med det gemensamma namnet Enheten för medicinsk Fysik och Teknik (MFT).

Den tidigare avdelningen för sjukhusfysik befinner sig i ett mycket expansivt skede utifrån etablering av onkologkliniken och tillhörande strålbehandlingsverksamhet i Växjö.

Avdelningen bestod fram till sammanslagningen av

4 sjukhusfysiker,

1 acceleratoringenjör,

2 röntgensjuksköterskor,

1 onkologisjuksköterska och
en strålskyddsassistent.

Av dessa har tre sjukhusfysiker, ingenjören och onkologisjuksköterskan rekryterats under sista året. Avdelningens årliga budget var 3 Mkr. Dåvarande avdelningschef, Yngve Naversten, gick i pension 1 Maj.

Medicinsk Tekniska Avdelningen hade 8 anställda av vilka 7 ingenjörer och en assistent. Ingenjörerna är fördelade två på röntgen, två på gas-mekanik och två på elektromedicin. Ingenjören Hans Karlsson har varit avdelningschef fram till årsslutet 1998. Avdelningens årliga budget var 7.1 Mkr. Avdelningen tillsammans med hela södra sjukvårdsregionen har tillgång till ett gemensamt service och underhållssystem (MAXIMUS) bestående av 7 databaser för arbetsordersystem, underhåll, lagersystem, rapporter-statistik samt personal.

Verksamhetschefen för den nya sammanslagna enheten, Medicinsk Fysik och Teknik, är Bertil Axelsson.

Inom enheten finns ett gemensamt kansli med 1.8 heltidstjänster.

Enheten har organiserats, utifrån verksamhetens art, i tre sektioner.

I röntgen – isotop sektionen finns 2 sjukhusfysiker, två röntgeningenjörer och 2 sjuksköterskor. Sektionschefen är Bertil Axelsson. Sektionen svarar för fysikalisk-teknisk service, reparation och underhåll och strålskydd för röntgen- och nuklearmedicinverksamheten vid centrallasarettet och 2 vårdcentraler (10 röntgenlab, 2 mammografiutrustningar, 8 mobila röntgenutrustningar, 3 gammakameror, 1 MR). Dessutom svarar sektionen för fysikalisk service och strålskydd vid länsdelssjukhuset i Ljungby (6 röntgenlab, 3 mobila rtg., 1 mammografiutrustning och 1 MR) som har separat medicinsk teknisk avdelning. Nuklearmedicinsk verksamhet är centraliserad i Växjö. Efter mindre ombyggnader beräknas att terapi med radioaktiva isotoper skall vara i full gång vid slutet av detta år. Smärtlindrande behandling har redan startat i begränsad omfattning.

I strålbehandlingssektionen finns för närvarande 1 sjukhusfysiker, 1 acceleratoringenjör och 1 onkologisjuksköterska.

2 tjänster (onkologisjuksköterskor) är vakanta. Sektionschefen är Aris Tilikidis. Förstärkning med ytterligare 0.5 sjukhusfysiker planeras till starten av verksamheten. Sektionen skall svara för verksamheten vid strålbehandlingen i samverkan med onkologiska kliniken. Upptagningsområdet omfattar idag G- och K- län (Kronoberg och Blekinge) med 320000 invånare. För närvarande har man avslutat projektering av

strålbehandlingen. Grundarbetet för byggnaden har redan påbörjats. Vidare arbetar man intensivt med upphandlingen av strålbehandlingsutrustning med målet att lägga beställningen innan semestern. Detta skulle innebära att leverans av utrustningen sker i början på nästa år, installationen och nödvändiga inmätningar under våren och att behandlingsstart beräknas ske augusti 2000.

I medicin tekniska sektionen finns 5 ingenjörer. Sektionschefen är Hans W Karlsson som också är ansvarig för samordning av medicinsk tekniska frågor. Sektionens huvudsakliga inriktning är gas-mekanik och elektromedicin. service och underhåll innefattar övriga medicinsktekniska produkter, förutom radiologisk utrustning, vid centrallasarettet, 18 vårdcentraler, hemsjukvård (oxygenbehandling, respiratorvård, CPAP, inhalatorer etc) samt privata vårdgivare (företagshälsovård, sjukgymnaster, läkare etc). Största insatser görs mot anestesi/IVA och medicinkliniken. Dessutom handhas ankomstkontroll och registrering av all medicinsk teknisk utrustning.

Lokalmässigt bibehålles gamla lokaler för isotop-röntgen och medicintekniska sektionen. En tillbyggnad av gamla sjukhusfysik kommer att ske under hösten för att kunna bedriva isotopterapi. Strålbehandlingssektionen kommer att få expeditioner både på strålbehandlingsavdelningen och, efter tillbyggnaden, på isotop- och röntgensektionen. Lokalerna blir ändamålsenliga med omedelbar närhet till röntgen- och strålbehandlingsavdelningarna.

Aris Tilikidis
Medicinsk Fysik och Teknik
Centrallasarettet, Växjö

1999-05-13

Inlägg till "sjukhusfysikern"

Ang övergångsregler för legitimation som sjukhusfysiker

I mitten av mars skickade jag in en anmälan till justitieombudsmannen, JO, med en begäran att han ska granska socialstyrelsens prövning av övergångsregler för legitimation som sjukhusfysiker. Handlingen är antagligen offentlig (JO diarienummer 1091-1999) och skickas med detta brev om tidningens redaktion skulle besluta sig för att publicera hela anmälan. Eftersom jag fått kommentarer alltifrån "det var synnerligen dumt gjort" till "det var bra gjort" att anmäla till JO vill jag på detta sätt förklara bakgrunden till min anmälan.

Det är min fasta övertygelse att man vid införandet av nya regler är retroaktivt generös så att inga grupper eller individer "kommer i kläm". När nu flera årskullar grund- och forskarstuderande inte verkar kunna få legitimation utan en 6 månaders praktik så vill jag åtminstone kunna förstå varför och på vilka grunder. Att det är bra med praktik förstår jag mycket väl, men när det kan få konsekvensen att många medlemmar försvåras att komma in i yrket måste man göra en rimlighetsbedömning av kraven.

När jag tagit upp några mycket specifika frågeställningar (se anmälan) har jag frapperats av de mycket luddiga svaren(?) såsom "det blev ju lite galet, men det går inte att göra något åt nu", "i det fallet lyssnade de inte på oss", eller "era argument viftade de bara bort". Min anmälan kom inte av en stundens ingivelse, utan efter flera skrivelser till socialstyrelsen samt efter kontakter med samtliga av referensgruppens medlemmar. Att dessa har långt högre kompetens och bedömningskapacitet än jag i dessa frågor ser jag som självklart, men jag måste få ha rätten att i alla fall förstå deras och socialstyrelsens agerande till fullo. Detta har jag alltså inte

gjort och jag har också varit tydlig i min anmälan att allt kan bero på missförstånd från min sida.

JO har i dagarna tagit beslutet att utreda ärendet. Det ligger nu hos socialstyrelsen för "utredning och yttrande". Deras svar får jag sedan 2 veckor på mig att kommentera. Oavsett utgången så förväntar jag mig att äntligen få ordentliga förklaringar på mina frågor om hanteringen av ärendet. Om nu någon enskild tycker att detta var "dumt gjort" av mig må väl det vara hänt, men om det är hela förbundets åsikt vill jag gärna bli kontaktad så vi kan föra en dialog med varandra.

Med vänlig hälsning
(o hopp om en varm sommar)

Stig Palm
doktorand,
Radiofysik, Göteborg
stig.palm@radfys.gu.se

Stig Palm (640704-5076)
Avd f Radiofysik
SU/Sahlgrenska
413 45 Göteborg

1999-03-15

Karlag. 4 A
416 61 Göteborg

tel 031-3424024
fax 031-822493
stig.palm@radfys.gu.se

031-842389

Justitieombudsmannen JO
Stockholm

Begäran att JO granskar socialstyrelsens övergångsregler för legitimation som sjukhusfysiker

Eftersom jag anser att socialstyrelsen har föreslagit mycket märkliga kriterier för att utfärda legitimation till sökande som ej innehar den nyinrättade sjukhusfysikerexamen, ber jag att JO granskar socialstyrelsens prövning av vilka övergångsregler som ska gälla.

Mer specifikt vill jag att JO utreder om följande 5 punkter följer svensk lag och rättspraxis samt överensstämmer med god myndighetsutövning

Bakgrund

Den 1 juli i år träder en förordning¹ i kraft som gör den som har legitimation som sjukhusfysiker behörig till anställning som sjukhusfysiker. I en lag² kan man läsa att sjukhusfysikerexamen ensamt uppfyller kraven för legitimation som sjukhusfysiker (det krävs alltså ingen ytterligare praktisk tjänstgöring som fallet är för t ex läkare och psykolog). Sjukhusfysikerexamen är en ny examensbenämning som erhålls efter "fullgjorda kursfordringar om sammanlagt 180 poäng"⁵.

I en annan lag³ står att "Regeringen får meddela föreskrifter om vilka *utbildningar* .....skall anses likvärdiga med sjukhusfysikerexamen...." [min kursiv]. En förordning⁴ klarlägger sedan att till och med år 2008 "skall äldre akademiska examina med fullgjord grundutbildning i radiofysik tillsammans med verksamhet som sjukhusfysiker anses likvärdiga med sjukhusfysikerexamen....".

1. Jag ber JO granska om den senare förordningen⁴ är i överensstämmelse med lagen³. I lagen³ omnämns enbart utbildningar och akademiska examina, medan förordningen³ påför "verksamhet som sjukhusfysiker".

Specifika övergångsregler

När nu förordningen om övergångsregler⁴ gäller är det alltså upp till socialstyrelsen att bestämma vem som uppfyller dessa regler. Här har jag inga skriftliga referenser att tillgå, utan kan enbart lita på kommentarer efter möten mellan socialstyrelsen och representanter för sjukhusfysikerförbundet, svensk förening för radiofysik samt ämnesgruppen för radiofysik. Här ber jag alltså JO kontrollera med socialstyrelsen så att det hela inte är ett stort missförstånd från min sida.

Lagen³ tar alltså som utgångspunkt att man ska leta efter vilka utbildningar som skall anses likvärdiga med sjukhusfysikerexamen. Nu finns kraven för denna nya examen uppställda i högskoleförordningen⁵. Den tidigare närmast liggande examen var en fil. mag. examen (160 p) i radiofysik (varav 40 poäng i radiofysik och 40 poäng i klinisk radiofysik). I denna utbildning ingår även praktiska moment, så det vore inte orimligt att socialstyrelsen föreskriver att de som har fil. mag. examen med fullgjord grundutbildning i radiofysik skall anses ha uppfyllt kravet om “verksamhet som sjukhusfysiker”⁴.

2. Grundläggande måste ju rimligen vara om man kan anses ha en utbildning som är likvärdig med den nya sjukhusfysikerexamen. Det är då intressant att höra att radiofysikinstitutionen i Lund planerar att redan i höst starta en utbildning som leder till sjukhusfysikerexamen⁶. Basen i denna utbildning ligger i den “gamla” 80 p radiofysikutbildningen. De ytterligare 20 poängen ska användas för att införa bl a ny pedagogik. Ingen ytterligare praktik (utöver den som ingår i den “gamla” utbildningen) ska ingå i utbildningen till sjukhusfysikerexamen. Jag kan då inte förstå hur socialstyrelsen kan kräva ytterligare 6 månaders praktik utöver den “gamla” utbildningen för att anses likvärdig med de som framöver får en sjukhusfysikerexamen. Jag ber därför JO granska om det är rimligt att socialstyrelsen behåller övergångskravet om 6 månaders praktik utöver den “gamla” utbildningen. Konkret vill jag veta exakt vad den nya sjukhusfysikerexamen i Lund innehåller som vi med den “gamla” examen uppnår genom att praktisera som sjukhusfysiker i 6 månader. Dessutom vill jag veta hur tidsgränsen “6 månader” uppstått. Om den syftar på den med 20 poäng utökade utbildningen så borde det väl vara 20 veckor?

3. När jag läser lag- och förordningstexterna kan jag bara anta att den som har akademisk examen (med “gamla” utbildningen i radiofysik) och därefter har haft anställning som sjukhusfysiker i över 6 månader kommer att få legitimation. Om man däremot endast haft anställning som doktorand i radiofysik kommer man inte att få legitimation. I Göteborg har man haft olika möjligheter att finansiera forskning inom radiofysik. Detta har lett till anställningar som *antingen* sjukhusfysiker *eller* biträdande forskare *eller* som doktorand. Finansieringskällan har bestämt tjänstebeteckningen. Uppgiften är i samtliga fall att bedriva egen forskning på heltid. Det finns ingen som helst skillnad i graden av “sjukhusfysikerrelaterade arbetsuppgifter”⁷ mellan oss forskarstuderande oavsett tjänstebeteckning⁸. Jag ber därför JO granska hur socialstyrelsen kan utfärda legitimation för de med tjänstetitel “sjukhusfysiker” men inte de med tjänstetitel “doktorand” när arbetsuppgifterna varit identiska. Det kan väl inte vara tjänstetitel som avgör hur väl man uppfyller likvärdighet med de som får den “nya” examen? Om socialstyrelsen inte anser att de ovan nämnda sjukhusfysikerna uppfyller kravet på “verksamhet som sjukhusfysiker”⁴ så ber jag om en rimlig förklaring till socialstyrelsens uppdelning av anställda sjukhusfysiker som uppfyller alternativt inte uppfyller kravet om “verksamhet som sjukhusfysiker”⁴.

4. Det tycks som om socialstyrelsen i vissa fall kommer att tolka kravet om “äldre akademiska examina”⁴ som om ingen akademisk examen överhuvudtaget behövs om kurserna i radiofysik är avklarade och man har lång praktisk erfarenhet som sjukhusfysiker. Detta tyder på en mycket stor vilja att tolka förordningen på ett extremt generöst sätt. Detta står för mig i bjärt kontrast mot den dogmatism som av någon anledning präglar kravet om “verksamhet som sjukhusfysiker”⁴. Jag ber därför JO granska om socialstyrelsens selektiva generositet kan anses vara rimlig. Om så, ber jag om en förklaring till socialstyrelsens tolkning av 6 §⁴.

5. Det verkar komma in en tidsaspekt på den tid som får ha passerat sedan man arbetade som sjukhusfysiker. Oavsett om denna period blir 5 eller 10 år så har jag svårt att förstå denna regel. Uppgiften är väl, återigen, att se vem som har utbildning likvärdig med den som får sjukhusfysikerexamen? De som väl fått sin legitimation får väl behålla den livet ut, även om en längre period passerar när man inte är verksam som just sjukhusfysiker. Jag ber därför JO granska om socialstyrelsens tidsgräns överensstämmer med rättspraxis på området.

Jag vill slutligen nämna att jag tidigare tagit upp några av dessa aspekter i ett brev till socialstyrelsen⁹. Redan där föreslog jag att den “gamla” examen borde gälla för att få legitimation under en övergångsperiod. Detta skulle på en gång undanröja alla konstigheter som jag nämnt i detta brev. Socialstyrelsen har ännu inte svarat på mitt brev.

Med vänlig hälsning,

Stig Palm
(doktorand, Radiofysik)

---

¹ SFS (Socialdepartementet) 1998:1518 (6 §) [bil. 1]

² SFS (Socialdepartementet) 1998:531, 3 kap (2 §) [bil. 2]

³ SFS (Socialdepartementet) 1998:532 (6 §) [bil. 3]

⁴ SFS (Socialdepartementet) 1998:1513, 3 kap, (6 §) [bil. 4]

⁵ SFS (Utbildningsdepartementet) 1993:100 (omtryck SFS 1998:1003):bilaga 2, 37. [bil. 5]

⁶ Bo-Anders Jönsson (studierektor), Avd f Radiofysik, Universitetssjukhuset, 221 85 Lund. tel. 046-173111 fax. 046-127249

⁷ Begäran om “Komplettering till ansökan om legitimationsbevis”, Socialstyrelsen [bil. 6]

⁸ Lars Jacobsson (studierektor för forskarutbildningen), Avd f Radiofysik, SU/Sahlgrenska, 413 45 Göteborg. tel. 031-3422522 fax. 031-822493

⁹ Brev till socialstyrelsen 99-02-18 [bil. 7]

Röntgendagarna i Skåne 30 augusti - 3 september

Under en vecka i början av september kommer Röntgendagarna i Skåne att äga rum (30/8-3/9) i Malmö, Slagthuset.

Det kommer att bli en vecka med ett fullödigt program som torde attrahera en stor del personer verksamma inom såväl traditionell röntgen, MR men också klinisk fysiologi (nuklearmedicin).

Svensk förening för radiofysik står för två arrangemang:

1) Röntgenologen som detektor - Metoder och tekniker för att optimera röntgenbildens diagnostik
En workshop som utgår från European Medical Exposure Directive diskuterar möjligheter till att bedöma bl a bildkvalitet. Ett flertal kända röntgenologer, sjukhusfysiker och andra forskare deltar.

2) Strålskydd - 2000

En workshop med syfte att diskutera det nya regelverket för arbetet med joniserande strålning, t ex kategoriindelning, kontrollerat och skyddat område och diagnostiska referensnivåer.

Inlägg från SSI och ett flertal sjukhusfysiker.

Därutöver finns ett flertal andra arrangemang som de med arrangerade föreningarna står för:

Svensk förening för medicinsk radiologi

Riksföreningen för medicinsk radiologi

Svensk förening för medicinsk teknik

Svensk förening för klinisk fysiologi

Ur programbladet:

MRI of the Heart

Funktionella MR-undersökningar av hjärnan

Venös insufficiens

Digitala detektorer

Informatiasis

ortopediskt ultraljud

Golf

Seldingersällskapet

Dysfagiutredning

Barnradiologi

Fullständigt program och anmälningsblanketter kommer inom någon vecka med posten.

Frågor besvaras av

Olof Jarlman olof.jarlman@drad.lu.se

Välkomna till Malmö och Skåne!

för Svensk förening för radiofysik

L E Olsson

Kurs

"Medical images. Technical and clinical aspects" på Södertörns Sommaruniversitet den 23-26 augusti 1999.

Intresserade ombedes ta kontakt med [Bert Sarby](mailto:bert@asf.hs.sll.se), bert@asf.hs.sll.se eller [Heikki Teriö](mailto:heikki.terio@mta.hs.sll.se), heikki.terio@mta.hs.sll.se på Huddinge sjukhus.

TÄVLINGEN!

Även till den här tävlingen inkom **ETT!** Svar, som dessutom var **RÄTT!**

Jag tycker det ser ut som ett standardfantom (med load) för MR-kamera.

För kontroll av SNR etc

/LEO

Lars E. Olsson, PhD   Phone +46 40 33 10 21
Dept of Radiation Physics   +46 40 33 12 35
University Hospital   Fax +46 40 96 31 85
S-205 02 MALMOE
SWEDEN

"This email printed on 100% recycled electrons"

E-mail: lars_eric.olsson@rfa.mas.lu.se

URL: http://www.rfa.mas.lu.se/eri_1.html

Do visit the home-page of
Swedish Society of Radiation Physics:
<http://www.fysik.lu.se/~radiofys/sfrhome.htm>

PRISSET finns här ovanför: **GRATIS** reklam för vissa inte helt okända web-sidor (och reklam för vinnaren själv förstås!).

*Varm och skön sommar önskas ni alla i landet!
(och på sjön/havet)*

